



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

Titulus XXIII. De Delictis Puerorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

Sub: sed etiam, & multo magis; ne colludentium fraus ipsis lucrosa, & damnoſa ſit dioceſium Ordinariis, aliſque Collatoribus ac Patronis, quibus viam

præcludit ad collationes ac præſentationes, ipsis Jure competentes, *Gloſſa in c. cit. V. Spoliare, Gonzalez n. 10. & Pirrhing ad hanc Rubr. n. 6.*



TITVLVS XXIII.

De Delictis Puerorum.

SUMMARIUM.

1. Puer est mas septem major & quatuordecim annis minor.
2. Infans pœnâ & culpâ quoque non tenetur:
3. Uti & puer infantia proximus.
4. Secundùm aliquos DD. etiam proximus pubertati.
5. Verius in isto commiſſionis:
6. Non etiam omiſſionis delicta puniuntur:
7. Niſi dolò omiſſe probetur.
8. Delicta carnalia in pueris non præſumuntur:
9. Aliquando tamen etiam ipſa committuntur.
10. Filij mulctati pœnâ pecuniariâ non tenentur pater:
11. Niſi delicti aliquò modò fuerit particeps.

I. **M**ulta hæctenus tradita ſunt de delinquentium pœnis: quibus, an etiam pueri teneantur, nunc inueſtigandum eſt ac declarandum.

Pueri propriè dicuntur, qui infantiam, hoc eſt, ſeptimum ætatis annum ſunt egreſſi, *l. de ſponſalibus 1. q. ſſ. de ſponſal.*

& c. Unic. de Deſponſ. impub. in 6. & ſi mares 14. ſi autem fœminæ ſint, 12. annum non impleverunt, Panormit. in c. 1. n. 2. Farinac. Prax Criminal. q. 92. n. 6. & Zacchias Q. Medico-Legal. Lib. 3. Tit. 1. q. 4. n. 1. hanc enim ætatem aſſecti jam ſunt puberes, c. 1. cit. ibi, Niſi ab annis 14. cum pubeſcere ceperint, ſive adoleſcentes, cit. Zacchias q. 6. n. 9. & uſque ad 25. ætatis annum, à quo virilis ætas incipit, vocari ſolent Minores, l. 1. ſſ. de Minoribus.

Certum nunc eſt, ſeptenniò minores, ſive infantes perinde, ut furioſos, non teneri ex delictis etiam atrocibus; ut neque Civili, neque Criminali pœnâ in eos valeat animadverti, *l. Quod infans 60 ſſ. de R. V.* quia propter defectum ſufficientis uſus rationis, doli capaces non ſunt, & quid agant, ignorant.

Neque obſtat; quòd nec infans unius diei abſque peccato eſſe poſſit, ex ſententia SS. Eccleſiæ DD. ac PP. Auguſtini *can. Adhuc 32. de Pœnit. diſt. 3.* & Hieronymi, *can. Si enim 41. S. Eligat V. Nos autem, de Pœnit. diſt. 2.* & quòd quinque annorum infans propter blaſphemias è parentum manibus à diabolo ſit abreptus, teſte S. Gregorio *Lib. 4. Dialog. cap. 19.* Non, inquam, hæc obſtant.

Textus

Textus quidem; quia iis SS. PP. vel tantum fragilitatis nostrae & in malum proclivitatis exaggeratione poenitentiam nobis persuadere intenderunt, ut in *can. Adhuc cit.* Barbosa n. 3. vel, ut cum Turrecremata in *can. cit.* Gonzalez in *c. fin. n. 14.* vult, exaudiendi sunt de peccato Originali, in quo cum nati sumus & concepti, utique sine eo nullum diem, imò horam & momentum super terram existimus, nisi Baptismi lavacro vel Poenitentiae lacrymis utamur. Historia autem; quia, si malitia aetatem non anteverit, diabolicam abreptionem non tam infantis, utpote doli ad huc incapacis, quam parentum, pravam educationem & conniventiam filium pervertentium, delictum punitum fuit à Deo; cujus nutu acta sub legem non cadunt, *can. fin. 19. q. 2.* Joan. Andr. in *c. cit.* & Gonzalez n. 9.

3. Simili modo ob delicta non puniri, qui infantiae proximi sunt, hoc est, septennium arbitrio iudicis non multum excesserunt, tradit, *cit.* Farinac. n. 46. quod ipsi etiam, quid agant, ignorent: & non multum distent à furioso, §. *Sed quod 10. Institur. de Inutil. stipul.*

An etiam, si doli sint capaces, dubium reddit Gregorius I. puerilem aetatem, sicut à peccato, sic etiam à poena saltem mitiori non immunem pronuntians *c. 1. cit.* Sed huius textum de aetate puerili, non de aetate infantiae, sed quae pubertati proxima est, accipiendum, cum Anchorano n. 4. & Anania n. 3. rectè advertunt iidem Farinac. n. 56. & Gonzalez, à poena eximientes etiam pueros infantiae proximos; quod nullus in eis dolus consideretur.

4. Quin eos etiam, si infantiae proximi non sint, à poena nihilominus esse imunes, non obscure traditur *c. Referente 2.* quò loco Alexander III. generaliter, *In pueris,* inquit, *relinqui solet inultum, quod in aliis*

provehioris aetatis humanae leges ducantur severius corrigendum: 1. Impuberem 22. pr. ff. ad L. Cornel. de Fals. & l. 1. 1. V. Impuberes, C. de Falsa moneta ubi ratio redditur; quia eorum aetas, quid videat, ignorat: & propterea dolus malus in eam non cadit. Confirmatur; quia pupilli sine auctoritate tutoris obligari, & conditionem suam deteriorem facere, non possunt, l. Contra 28. pr. V. Ex diverso, ff. de Pactis, & l. Obligari 9. ff. de Auth. tut. quod tamen fieret, si delictorum poenis tenerentur.

Sed hac in re utendum est à multis DD. recepta distinctione inter delicta; cum, si ista sint Commissionis, ut homicidia, furta, mendacia &c. pueros, praesertim pubertati proximos poenam, licet mitiori, quam alios, plecti posse, clarè decisum sit, *c. 7. cit.* nisi, ut aliquando contingit, rationis usu tardius adveniente adhuc doli essent incapaces, Glossa in *l. fin. cit. V. Inultum.* Ratio est; quia pueri praesertim pubertati proximi ex una parte, doli iam capaces ferè semper sunt & esse praesumuntur, si contrarium non probetur, Farinac. n. 67. ex altera verò parte, ob iudicii imbecillitatem minus malitiosam & dolosam machinationem, quam majores, agere praesumuntur, *l. Hæredibus 13. ff. de Dolo;* & propterea, licet aliquam, mitiori tamè, quam illi, poenam, iudicis arbitrio sunt coercendi, Idem n. 62. cum Claro §. *fin. q. 60. pr. & Menoch. de Arbitr. casu 329. num. 2.*

Neque pueris duntaxat, sed puberibus quoque 25. anni minoribus, etiam graviter delinquentibus, mitiorem poenam infligendam, iidem docent *cit. q. 92. n. 41. q. 60. n. 3. & casu 12.* idque desumunt ex *l. Auxilium 37. §. 1. V. In delictis ff. de Minoribus,* cum secundum *l. 108. ff. de R. J. Ferè in omnibus poenalibus iudiciis & aetati & imprudentia succurratur &c.*

quod Gothofredus addit, *Penitentia* mittatur, sive mitigetur.

6. Si autem delicta sint Omissionis, pueros ex iis non teneri, aliis relatis, vult idem Farinac. n. 69. § 722. & suadet ratio; quia in delicto, consistente in non faciundo, etiam minores illæsi servantur, *l. Licet 2. C. Si advers. delict. § 1. Minoribus 6. C. de Hæc, quibus ut indign.* quod Imprudentiã potius, quàm malitiã omisisse, præsumantur; ideòque locus sit *l. Ferè in omnibus cit.* Nisi, in omittendo dolum intervenisse, probetur; istò enim probatò, pueros à pœna non omnino eximi, constat ex *l. Excipiuntur 14. ff. ad S. C. Syllan.*

7. Neque puerorum, committendò vel dolosè omittendò delinquentium, omnimodà impunitas evincitur *c. fin. cit. textu;* quia istò inultum dicitur, quod non perfectè, hoc est, infra legum rigorem puniuntur, Glossa & Hostiens. *V. Inultum cit.* Neque etiam ratione; quia non procedit in delictis; hæc enim dolò admisa cum pœnam promereantur, meritò etiam pueri dolosè delinquentes puniuntur; sic enim furti, ex Lege Aquilia, & ex quavis injuria tenentur, *l. Sed et si 5. §. 2. ff. ad L. Aquil. l. Impuberem 23. ff. de Furtis l. illud 3. §. 1. ff. de Injuriis § 1. Pupillum 111. ff. de R. J. & clericum percipientes excommunicationem Canonis incurrunt, c. 2. § c. fin. de Sent. excommunicat.* Proxedit tamen in contractibus; cum enim hi celebrentur cum aliis, ideo ne ab his pupilli facillè decipiantur, velle & nolle in damnum proprium sine tutoris auctoritate habere, non censentur, *l. Pupillus 189. ff. de R. J. Gonzalez in c. Referente cit. n. 12.*

8. Dubium ulterius est, an pueri etiam crimine adulterii aliisque delictis carnalibus teneantur. Cui ansam præbet *c. 1. cit. textus*, quò ab hujusmodi cri-

minum pœna & culpa quoque videntur absolvi. Sed videntur tantum; quia, licet mas 14. & scœmina 12. annis minoribus ad copulam carnalem & conjugium ordinari apti non sint; & propterea antè ætatem illam impletam, adulteria & cœtera carnis flagitia ab ipsis perpetrata, non præsumantur, *arg. c. cit. l. Si minor 36. ff. § 1. Si adulterium §. 4. ff. ad L. Jul. de Adult.* aliquando tamen, malitiã ætatem supplente, pueri & puellæ antè pubertatis annos ad carnalem copulam habiles reperiuntur, *c. De illis 9. de Despons. Impub. § c. fin. de Eo, qui consanguismodi præmaturi pueri puellæque, sicut furti, perjurii & similibus, sic etiam adulterii aliisque delictis carnalibus tenentur: licet mitiori, quàm puberes pœnâ cœrceantur, Farinac. l. cit. n. 93, & Gonzalez in c. cit. n. 13. in fine.*

Dubium denique est, an pœnam, pœcuniariam filii impuberis aut minoris præstare, teneatur pater. Ratio dubitandi est; quia aliàs filius ex suo delicto frustra conveniretur & condemnaretur; quod ne fiat, pro filio multato legitima à patre præstanda erit; quod alicubi statutò vel consuetudine receptum, testis est Fachineus *Controvers. Lib. 9. cap. 52.* & colligitur ex *c. fin. cit.*

Sed patrem, qui delicti particeps, aut in filii correctione negligens non fuit, ad ejusmodi pœnam teneri, cum Panormit. *in cit. c. n. 3.* & Covarruvia *Lib. 15. Var. cap. 8. n. 7.* rectè negant Barboza *in cit. c. n. 9.* & Manzius *de Legitima, q. 15. n. 10.* quòd generaliter constitutum sit, neminem alienæ culpæ debere fieri succedaneum, *l. Crimen 26. ff. § 1. Sancimus 22. C. de Panis;* & specialiter, ex delicto filii patrem non conveniendum, pateat ex *l. Si filius 3. C. Ne filius pro patre & c. cit.* Nisi, ut insinuat, ejus delicti aliquò modò particeps, aut ex illo factus sit locupletior

pletior, *l. Sancimus cit. § 1. Licet. §. 12. ff. de Peculio.* Unde, cum *c. cit.* pater absolvitur à præstanda pœna pecuniaria filii impuberis, sive 14. annis non majoris, non rectè contrarium infertur de pubere sive ætate illa majore; quia illati contrarium Jure est expressum.

Neque aliud persuadet ratio dubitandi; quia, superstitè patre, filio legitima non debetur, *l. 1. §. 21. ff. de Collat. honor.* Unde filius, ex quibus pœnam solvat, pro-

pria bona non habens, aliter quàm multâ pecuniariâ plectendus erit; ut peccatum suum teneat authorem, *c. Quæstio 2. de Hæ. que à majori*: idque verisimilius, non obstantè statutò vel consuetudine contrariâ; quia ista, cum degeneri filio, patrem facultatibus suis spoliandi, licentiam concedat, rectè rationi non satis consentanea videtur Menochio *Consil. 100. n. 119.* Barbosa *in c. 1. cit. n. 8.* & Harprecht. *in §. fin. Instit. de Noxal. act. n. 12.*



TITVLVS XXIV. De Clerico Venatore.

SUMMARIUM.

1. Venationis divisio in Oppressivam, Arenariam & Sylvaticam:
2. Et istius in Quietam & Clamorosam:
3. Quarum prior clericis licita:
4. Posterior illicita est.
5. Jure Ecclesiastico eam vetante.

Sequuntur delicta, quæ in Clericis solis vel deprehenduntur, vel specialiter reprehenduntur: & imprimis quidem venatio, cujus à Sylvestro, *V.*

Venatio pr. & Sebast. Medicæ *de Venatione Sc. q. 1. n. 5.* tres species referuntur. Prima, Oppressiva, ab injusta hominum oppressione sic dicta & omnino illicita, *can. §. fin. dist. 6.* Altera Arenaria, quæ cum bestiis in arena depugnando exercetur: & si exerceatur pro quæstu, infamiam inducit, *l. 1. §. 1. V. Item. ff. de Populando, §. 3. Triv. post can. Infamia, 3. q. 6.* Postrema Sylvatica sive, ut etiam vocatur, Sylvatica quæ ad ferarum & volucrum, sicut ad piscium captionem piscatio, ordinatur, *Rubric. §. textus hinc.*

Ista & propriè dicta venatio rursus ^{2.} alia est Quæta, quæ sine strepitu, laqueis, retibus &c. atque etiam paucis canibus adhibitis lepores, vulpes, aliæque feræ minores, & aliquando etiam volucres capiuntur. Alia verò Clamosa seu clamorosa, quæ magnò armorum, retium, canum, accipitrum apparatu, tumultuque & vehementiâ apros, cervos aliisque, præsertim majores, feras, & aliquando etiam aves capiendò exercetur, Pirrhing *ad hanc Rubric. n. 3.*

Harum priorem, si utilitatis aut corporalis necessitatis, vel etiam honestæ recreationis causâ & rariùs instituatur, personis etiam Ecclesiasticis licitam esse, cum Glossa *in c. 1. V. Voluptate*, censet Panormit. *in c. cit. n. 1.* & Sylvester *V. cit.* & non obscurè colligitur ex Tridentino, non omnes, sed illicitas duntaxat & clericalem statum dedecentes venationes atque aucupia clericis prohibente, *Sess. 24. cap. 12. de Ref.* Ratio est; quia venatio ex le actus sive res omnino indifferens est & permilla Jure Naturali, *arg. §. Fera 12. Instit.*